Rättsfallssamlingen

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
PEDRO CRUZ VILLALÓN
föredraget den 25 juni 2015 [1]

Mål C-32/14

ERSTE Bank Hungary Zrt.
mot
Attila Sugár

(begäran om förhandsavgörande från Fővárosi Törvényszék (Ungern))

”Konsumentskydd — Oskäliga villkor i avtal som sluts mellan en näringsidkare och en konsument — Direktiv 93/13/EEG — Artiklarna 6 och 7 — Bedömning av oskäliga avtalsvillkor — Lämpliga och effektiva medel för att hindra fortsatt användning av oskäliga villkor — Verkställighet av bestyrkta handlingar som inbegriper ett avtal — Utfärdande av en verkställighetsanteckning av notarius publicus — Notarius publicus förpliktelser — Prövning ex officio av oskäliga villkor — Domstolsprövning — Likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen”

1. Frågan uppkommer huruvida notarius publicus (közjegyző), i de fall där den har en central roll i fråga om verkställighet av avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument, enligt rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal [2] har särskilda skyldigheter vad gäller kontroll av oskäliga avtalsvillkor som liknar dem som enligt domstolens numera mycket omfattande rättspraxis åligger nationella domstolar.

2. Detta är i huvudsak den nya frågeställning som uppkommer i samband med de två tolkningsfrågor som den nationella domstolen har underställt domstolens prövning i förevarande mål. Sistnämnda mål skiljer sig från flera fall som redan har hänskjutits till domstolen under senare år, bland annat av ungerska [3] eller spanska [4] domstolar, som bland annat har haft att bedöma huruvida den nationella lagstiftningen är förenlig med de krav som följer av artiklarna 6 och 7 i direktiv 93/13.

1 — Originalspråk: franska.

2 — EGT L 95, s. 2; svensk specialutgåva, område 5, volym 6, s. 160.

3 — Se bland annat dom Pannon GSM (C-243/08, EU:C:2009:350), dom VB Pénzügyi Lízing (C-137/08, EU:C:2010:659), dom Invitel (C-472/10, EU:C:2012:242), dom Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88), dom Jőrös (C-397/11, EU:C:2013:340), dom Kásler och Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:282), dom Baczó och Vizsnyiczai (C-567/13, EU:C:2015:88), samt beslutet Sebestyén (C-342/13, EU:C:2014:1857).

4 — Se bland annat dom Océano Grupo Editorial och Salvat Editores (C-240/98–C-244/98, EU:C:2000:346), dom Mostaza Claro (C-168/05, EU:C:2006:675), dom Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615), dom Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349), dom Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164), dom Barclays Bank (C-280/13, EU:C:2014:279), dom Sánchez Morcillo och Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099), dom Unicaja Banco och Caixabank (C-482/13, C-484/13, C-485/13 och C-487/13, EU:C:2015:21), och beslutet Banco Popular Español och Banco de Valencia (C-537/12 och C-116/13, EU:C:2013:759).

I – **Tillämpliga bestämmelser**

A – *Unionsrätt*

3. Artikel 6.1 i direktiv 93/13 har följande lydelse:

”Medlemsstaterna skall föreskriva att oskäliga villkor som används i avtal som en näringsidkare sluter med en konsument inte är, på sätt som närmare stadgas i deras nationella rätt, bindande för konsumenten och att avtalet skall förbli bindande för parterna på samma grunder, om det kan bestå utan de oskäliga villkoren.”

4. I artikel 7.1 i direktiv 93/13 föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna skall se till att det i konsumenternas och konkurrenternas intresse finns lämpliga och effektiva medel för att hindra fortsatt användning av oskäliga villkor i avtal som näringsidkare sluter med konsumenter.”

B – *Nationell rätt*

5. De olika bestämmelserna i den nationella lagstiftningen som är tillämpliga i tvisten i målet vid den nationella domstolen återfinns i lag nr IV från år 1959 om införande av civillagen,[5] i lag nr LIII från år 1952 om införande av den ungerska civilprocesslagen,[6] i lag nr III från år 1994 om verkställighetsförfaranden vid domstol,[7] och slutligen i lag nr XLI från år 1991 om notarius publicus.[8]

1. Civillagen

6. I 209 § i civillagen föreskrivs följande:

”1) Ett allmänt avtalsvillkor eller ett avtalsvillkor i ett konsumentavtal som inte förhandlats fram individuellt är oskäligt när det, i strid med kraven på god tro och skälighet, ensidigt och utan giltigt skäl anger parternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet på ett sådant sätt att en avtalspart missgynnas i förhållande till den part som har uppställt det aktuella avtalsvillkoret.

2) Vid bedömningen av huruvida ett avtalsvillkor är oskäligt ska samtliga omständigheter beaktas som förelåg när avtalet ingicks och som ledde fram till detta, liksom vilket slag av tjänst som avses och förhållandet mellan villkoret i fråga och övriga villkor i avtalet eller i andra avtal.

3) Genom särskilda bestämmelser får det anges vilka villkor i konsumentavtal som ska anses oskäliga och vilka av dem som ska anses oskäliga såvida inte något annat bevisas.”

7. I 209/A § i civillagen föreskrivs följande:

”1) Den part som förfördelats kan bestrida ett oskäligt avtalsvillkor som ingår i avtalet som en allmän avtalsbestämmelse.

5 — Nedan kallad civillagen.

6 — Nedan kallad civilprocesslagen.

7 — Nedan kallad lagen om verkställighetsförfaranden vid domstol.

8 — Nedan kallad lagen om notarius publicus.

2) Oskäliga avtalsvillkor som ingår i konsumentavtal såsom allmänna avtalsbestämmelser som ensidigt har utarbetats i förväg, och som inte enskilt varit föremål för förhandling mellan konsumenten och dennes motpart, är ogiltiga. Ogiltighet kan åberopas endast till förmån för konsumenten.”

2. Civilprocesslagen

8. I 366 § i civilprocesslagen föreskrivs följande:

”Om det inom ramen för ett verkställighetsförfarande vid domstol inte är möjligt att vägra verkställighet eller begränsa verkställigheten i enlighet med artiklarna 41 eller 56 i [lagen om verkställighetsförfaranden vid domstol], får en gäldenär som anför en invändning mot verkställigheten inleda ett domstolsförfarande om hinder för verkställighet eller begränsning av verkställigheten.”

9. I 369 § i civilprocesslagen anges följande:

”Ett förfarande om hinder för verkställighet eller begränsning av verkställigheten som har beslutats genom en handling som försetts med verkställighetsanteckning eller genom en motsvarande exekutionstitel får inledas om

a) den fordran som verkställigheten avser saknar giltig grund,

b) fordran helt eller delvis har upphört,

c) utmätningsborgenären har beviljat anstånd med betalningen och fristen inte har löpt ut,

d) gäldenären vill göra en fordran gällande som kan bli föremål för kvittning.”

10. I 370 § i civilprocesslagen föreskrivs följande:

”Den domstol som prövar ett ärende om hinder för verkställighet eller begränsning av verkställigheten får besluta om uppskjutande av verkställigheten i ärendet.”

3. Lagen om verkställighetsförfaranden vid domstol

11. I lagen om verkställighetsförfaranden vid domstol föreskrivs att verkställighet av en fordran kan beslutas av domstol eller av notarius publicus. 224/A § har följande lydelse:

”När verkställighet ska beslutas av notarius publicus ska dessa bestämmelser tillämpas med följande anpassning:

a) Med domstol som beslutar om verkställighet avses notarius publicus, med beslut som fattas av den domstol som beslutar om verkställighet avses det beslut som fattas av notarius publicus …”

12. I 13 § i lagen om verkställighetsförfaranden föreskrivs följande:

”1) En exekutionstitel får utfärdas om det avgörande som ska verkställas

a) ålägger en skyldighet (fällande dom),

b) är slutgiltigt eller interimistiskt verkställbart och

c) fristen för fullgörelse har löpt ut. …”

13. I 23/C § i lagen om verkställighetsförfaranden föreskrivs följande:

”1) Den notarius publicus som har upprättat handlingen ska föra in en verkställighetsanteckning i handlingen om den innehåller

a) ett åtagande att tillhandahålla en prestation och en motprestation eller ett ensidigt åtagande,

b) namnet på den berättigade och den förpliktigade parten,

c) förpliktelsens föremål och storlek (belopp) samt grunden för förpliktelsen,

d) hur och inom vilken tid förpliktelsen ska fullgöras.

2) Om förpliktelsen kräver att ett villkor har uppfyllts eller en tidsfrist har löpt ut, ska det med en officiellt bestyrkt handling styrkas att så är fallet för att förpliktelsen ska vara verkställbar. …

5) Beslut om verkställighet får fattas enligt denna paragraf om den fordran som anges i den av notarius publicus upprättade handlingen får underkastas ett verkställighetsförfarande i domstol och fristen för fullgörelse av betalningsförpliktelsen har löpt ut. …”

14. I 31/E.2 § i lagen om verkställighetsförfaranden föreskrivs följande:

”2) Förfarandet vid notarius publicus är ett icke-kontradiktoriskt civilrättsligt förfarande med liknande rättsverkningar som ett domstolsförfarande. Beslut som notarius publicus fattar får liknande rättsverkan som lokala domstolars beslut”

15. I 211.2 § och 212.1 § i lagen om verkställighetsförfaranden anges följande:

”211 §

…

2) Om domstolen för in en verkställighetsanteckning i en handling i strid med lagen, ska denna anteckning ogiltigförklaras. …”

212 §

”1) Den domstol som beslutar om verkställighet får när som helst återkalla förordnandet om verkställighet eller ogiltigförklara verkställighetsanteckningen. Detta kan ske på begäran av en part, på grundval av utlåtande från den tjänsteman som ansvarar för verkställigheten eller ex officio. …”

II – **Bakgrunden till tvisten vid den nationella domstolen**

16. Den 18 december 2007 ingick klaganden i målet vid den nationella domstolen, Erste Bank Hungary[9] och motparten i målet vid den nationella domstolen, Attila Sugár[10] ett avtal om hypotekslån som bestyrktes av notarius publicus. Enligt avtalet beviljade förstnämnda sistnämnda ett lån på 30 687 CHF för köp av en bostad.

9 — Nedan kallad Erste Bank.

10 — Nedan kallad gäldenären.

17. På grundval av detta låneavtal undertecknade gäldenären den 19 december 2007 den åtagandeförklaring som återfinns i den av notarius publicus upprättade handlingen, enligt vilken Erste Bank dels har rätt att häva låneavtalet för det fall att gäldenären åsidosätter sina avtalsenliga förpliktelser, dels återkräva den skuld som följer av avtalet på grundval av ett bevis om likvidation som upprättats av Erste Bank genom att notarius publicus inför en verkställighetsanteckning i de olika handlingarna.

18. Eftersom gäldenären inte fullgjorde sin betalningsskyldighet hävde Erste Bank avtalet och ansökte om att en verkställighetsanteckning skulle utfärdas mot gäldenären. Den 13 december 2011 beviljade notarius publicus ansökan, eftersom de lagstadgade villkoren för detta var uppfyllda.

19. Den 5 juni 2013 ansökte gäldenären om att notarius publicus skulle ogiltigförklara den verkställighetsanteckning som förts in i den bestyrkta handlingen som inbegriper låneavtalet. Gäldenären gjorde gällande att avtalet innehåller oskäliga avtalsvillkor och att det inte beaktar lagstiftningen rörande konsumentkrediter.

20. Den 13 juni 2013 avslog notarius publicus denna ansökan. Notarius publicus konstaterade att grundhandlingen innehåller ett ensidigt åtagande, namnet på den förpliktigade och den berättigade parten, förpliktelsens storlek och grunden för förpliktelsen, hur och inom vilken tid förpliktelsen skulle fullgöras, att det i handlingen hade styrkts att villkoret var uppfyllt eller att tidsfristen hade löpt ut, och att en verkställighetsanteckning hade förts in i handlingen den 13 december 2011. Notarius publicus anförde även att förfarandet vid notarius publicus inte är kontradiktoriskt och att denne vid tvister mellan parterna rörande huruvida de olika villkoren i avtalet eller hävandet av dem är lagligt, inte får ange sin ståndpunkt. Endast domstolar är behöriga att göra detta. Han påpekade för övrigt att notarius publicus bara får intyga att det är borgenären som har hävt avtalet och att parterna för övrigt får invända mot avtalsvillkoren i domstol. Dessutom har parterna möjlighet att använda sig av domstolsförfaranden rörande begränsning av verkställighet eller hinder för verkställighet.

21. Mot notarius publicus beslut har gäldenären således väckt talan vid den hänskjutande domstolen och yrkat att beslutet ska upphävas och att verkställighetsanteckningen ska ogiltigförklaras. Gäldenären har vänt sig mot att han betecknas som gäldenär och att notarius publicus fört in oskäliga avtalsvillkor och felaktiga uppgifter i förklaringen. Enligt gäldenären borde notarius publicus då den upprättade den skriftliga förklaringen ha upptäckt att avtalet innehöll ogiltiga villkor. Gäldenären har även invänt att utsagan kan ligga till grund för att utfärda verkställighetsanteckningen, såvida den kommer från den berättigade parten och enbart grundar sig på de redovisningsuppgifter som denne lämnat. Verkställighetsanteckningen utgör rättsmissbruk, eftersom den innebär att en omständighet som endast kan prövas i ett kontradiktoriskt förfarande fastställs på grundval av en ensidig förklaring från utmätningsborgenärens sida.

III – **Tolkningsfrågorna och förfarandet vid domstolen**

22. Mot denna bakgrund beslutade Fővárosi Törvényszék (domstol i andra instans) att vilandeförklara målet och ställa följande två tolkningsfrågor till domstolen:

”1) Är ett förfarande i en medlemsstat som, i det fall konsumenten underlåter att fullgöra en skyldighet som åligger honom enligt en formellt riktig handling som har upprättats av notarius publicus, innebär att den part som har ingått avtal med konsumenten får kräva betalning av ett belopp som parten själv anger genom att utfärda en så kallad verkställighetsanteckning, utan att det krävs ett kontradiktoriskt förfarande där en domstol kan pröva huruvida de avtalsvillkor som ligger till grund för anteckningen är oskäliga, förenligt med artikel 7.1 i direktiv 93/13/EEG?

2) Får konsumenten i ett sådant förfarande yrka att den utfärdade verkställighetsanteckningen ska ogiltigförklaras, på grund av att det inte har gjorts någon prövning av huruvida de avtalsvillkor som ligger till grund för anteckningen är oskäliga, trots att EU-domstolen i sin dom i mål C-472/11 (Banif Plus Bank, EU:C:2013:88) slog fast att en nationell domstol i ett domstolsförfarande ska underrätta konsumenten om de oskäliga avtalsvillkor som den har konstaterat?”

23. Den ungerska regeringen och kommissionen har inkommit med skriftliga yttranden. Erste Bank, den ungerska och den tyska regeringen samt kommissionen har även yttrat sig muntligen vid den offentliga förhandling som hölls den 5 februari 2015. Den tyska regeringen har anfört att den velat intervenera vid förhandlingen, eftersom det i tysk rätt finns ett förfarande som liknar det i den ungerska rätten.

IV – **Prövning av tolkningsfrågorna**

A – *Yttranden som har inkommit till domstolen*

24. Den ungerska och den tyska regeringen är överens om att direktiv 93/13 inte utgör hinder mot att utfärda en sådan verkställighetsanteckning som har de egenskaper som den i målet vid den nationella domstolen. Kommissionen är däremot av helt motsatt uppfattning.

25. Den ungerska regeringen har erinrat om relevant praxis från domstolen och redogjort för de främsta kännetecknen för det förenklade verkställighetsförfarandet vid notarius publicus som är aktuellt i målet vid den nationella domstolen och har huvudsakligen gjort gällande att förfarandet inte innebär att oskäliga villkor är undantagna från prövning, oavsett om denna sker vid notarius publicus eller vid de nationella domstolarna.

26. Enligt lagen om notarius publicus åligger det nämligen sistnämnda att vid upprättandet av den bestyrkta handlingen pröva huruvida de olika villkoren i den rättshandling som ligger till grund för anteckningen är förenliga med lag eller oskäliga.

27. Även om förfarandet för ogiltigförklaring av en verkställighetsanteckning som enbart syftar till att göra det möjligt att pröva huruvida förfarandet för utfärdande av en verkställighetsanteckning är lagligt utgör hinder mot att pröva giltigheten av avtalsvillkoren, så kan en konsument dels inleda ett domstolsförfarande med yrkande om att det ska fastställas att avtalet är ogiltigt, oavsett om verkställighet har yrkats eller inte, dels göra gällande att avtalet är ogiltigt i ett förfarande om hinder för verkställighet eller begränsning av verkställigheten (369 § i civilprocesslagen).

28. De nationella domstolarna kan och ska inom ramen för det förfarandet pröva huruvida avtalsvillkoren eller de allmänna avtalsvillkoren är oskäliga, och med beaktande av 163 § i civilprocesslagen och i enlighet med praxis från Kúria (Ungerns Högsta domstol)[11] på eget initiativ pröva de fall där avtalsvillkoren är uppenbart ogiltiga som kan fastställas på grundval av tillgänglig bevisning.

29. De ungerska reglerna säkerställer således en rättvis jämvikt mellan å ena sidan syftet att garantera att målen i direktiv 93/13 eftersträvas på ett effektivt sätt, och, å andra sidan syftet att bevara målsättningen och de specifika egenskaperna hos förfarandet vid notarius publicus, utan att göra det omöjligt eller orimligt svårt för enskilda att utöva sina rättigheter.

11 — Den ungerska regeringen har i detta hänseende hänvisat till ytrande nr 2/2010 av den 28 juli 2010 och nr 2/2012 från december 2012.

30. Den tyska regeringen har påpekat att exekutionstitlar kan utfärdas av notarius publicus enligt tysk rätt och har under förhandlingen gjort gällande att det genom artikel 7 i direktiv 93/13 har införts lämpliga medel för att neutralisera oskäliga avtalsvillkor, vilket inte nödvändigtvis innebär att dessa ska prövas ex officio. Eftersom nationella verkställighetsförfaranden omfattas av nationella domstolarnas autonomi, under förutsättning att likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen iakttas, ankommer det på den hänskjutande domstolen att pröva om de ifrågavarande nationella bestämmelserna, vid en bedömning i deras sammanhang med beaktande av samtliga befintliga rättsmedel gör det omöjligt eller orimligt svårt för konsumenter att utöva de rättigheter som följer av direktiv 93/13.

31. Härvid ska de allmänna uppgifter som åligger notarius publicus som definieras i den nationella lagstiftningen och de kontrollskyldigheter som åligger denne, de konkreta villkoren för införande av en verkställighetsanteckning i den bestyrkta handlingen, och villkoren för en domstolsprövning av verkställigheten beaktas.

32. Den tyska regeringen har i detta avseende anfört att domstolen har slagit fast att även om det, enligt direktiv 93/13, i konsumenttvister krävs ett faktiskt ingripande från någon annan än de avtalsslutande parterna, nämligen den nationella domstol som är behörig att pröva sådana tvister, krävs inte för att effektivitetsprincipen ska anses iakttagen att total passivitet hos en berörd konsument uppvägs fullt ut. [12]

33. Kommissionen som föreslår att var och en av tolkningsfrågorna ska besvaras anser däremot att direktiv 93/13, såsom detta har tolkats av EU-domstolen, utgör hinder mot den ungerska lagstiftningen.

34. Kommissionen har som svar på den första frågan, huvudsakligen med hänvisning till domen i målet Banco Español de Crédito [13] gjort gällande att artiklarna 6 och 7 i direktiv 93/13 ska tolkas så att de utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken notarius publicus på grundval av ett låneavtal som återfinns i en officiell handling kan upprätta en verkställbar handling, utan att det har prövats huruvida de olika avtalsvillkoren är oskäliga.

35. Notarius publicus ska när den inför en verkställighetsanteckning i den bestyrkta handling som inbegriper avtalet först och främst, vid behov på eget initiativ, pröva huruvida avtalsvillkoren är oskäliga, då den förfogar över alla de faktiska och rättsliga omständigheter som därvid krävs, vilket i allmänhet är fallet, och underrätta parterna härom.

36. Kommissionen har i detta avseende anfört att en handling som upprättats av notarius publicus som inte innehåller någon verkställighetsanteckning enligt 31/E.2 § i lagen om verkställighetsförfaranden vid domstol visserligen har samma verkan som ett avgörande av en lokal domstol, men notarius publicus kan under ett verkställighetsförfarande enbart kontrollera att villkoren i 23/C.1 § i lagen om verkställighetsförfaranden vid domstol har iakttagits. En konsument kan således enbart göra gällande det skydd som ges enligt lagstiftningen om avtalsvillkor inom ramen för ett förfarande om hinder för verkställighet eller begränsning av verkställigheten enligt 369 § i civilprocesslagen och den domstol som prövar ärendet får besluta om uppskjutande av verkställigheten.

37. Kommissionen har under förhandlingen även anfört att denna skyldighet som åligger en konsument att väcka talan vid domstol för att bestrida ett oskäligt villkor inte är förenlig med effektivitetsprincipen. Kommissionen har dessutom anfört att notarius publicus får besluta om att skjuta upp förfarandet för utfärdande av en verkställighetsanteckning om den av en nationell domstol har underrättats om att en konsument har väckt talan.

12 — Dom av den 10 september 2014, Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, punkt 56).

13 — C–618/10, EU:C:2012:349.

38. Notarius publicus ska vid upprättandet av en bestyrkt handling som inbegriper avtalet mot bakgrund av den skyldighet att lämna rådgivning som åligger denne enligt lagen om notarius publicus på eget initiativ även kunna granska huruvida avtalsvillkoren är oskäliga och således bidra till att de mål som eftersträvas med artikel 7 i direktiv 91/13 uppnås.

39. Kommissionen har som svar på den andra tolkningsfrågan, med hänvisning till domen i målet Banif Plus Bank [14] gjort gällande att notarius publicus inom ramen för verkställighetsförfarandet visserligen på eget initiativ ska avgöra huruvida de avtalsvillkor som ligger till grund för den handling som upprättats av notarius publicus är oskäliga, men att en konsument av desto större anledning ska kunna bestrida den verkställbara handlingen och begära att verkställighetsanteckningen ogiltigförklaras med hänvisning till att notarius publicus inte prövat huruvida avtalsvillkoren är oskäliga.

B – *Min bedömning*

40. Den hänskjutande domstolen vill genom den första tolkningsfrågan huvudsakligen få klarhet i huruvida artikel 7.1 i direktiv 93/13 ska tolkas så, att den utgör hinder mot en sådan nationell lagstiftning som den i målet vid den nationella domstolen, enligt vilken notarius publicus som har upprättat en formellt riktig handling avseende ett avtal mellan en näringsidkare och en konsument kan införa en verkställighetsanteckning i denna handling och således inleda ett verkställighetsförfarande avseende avtalet mot den konsument som underlåtit att fullgöra sina skyldigheter, utan att det krävs ett kontradiktoriskt förfarande där en domstol på förhand kan pröva huruvida avtalsvillkoren är oskäliga.

41. Kommissionen vill med den andra frågan även få klarhet i huruvida direktiv 93/13, med beaktande av domen i målet Banif Plus Bank [15] ska tolkas så, att det utgör hinder mot en sådan nationell lagstiftning som den i målet vid den nationella domstolen, enligt vilken en konsument inte får begära att en verkställighetsanteckning som införts i en bestyrkt handling avseende ett avtal med en näringsidkare ogiltigförklaras, med hänvisning till att det inte på förhand gjorts någon bedömning av om avtalsvillkoren är oskäliga.

42. För att kunna slå fast innebörden av de två tolkningsfrågorna ska först och främst notarius publicus medverkan på två områden inom ramen för utfärdandet av en verkställighetsanteckning i målet vid den nationella domstolen klargöras, nämligen vid utfärdandet av anteckningen i egentlig mening på borgenärens begäran, eller vid en eventuell ogiltigförklaring av anteckningen på gäldenärens begäran, varvid en rent formell kontroll görs i de båda fallen.

1. Notarius publicus medverkan på två områden vid utfärdandet av verkställighetsanteckningen

43. I den ungerska lagstiftningen har ett mycket konkret förenklat eller lättare förfarande för verkställighet av avtalsenliga skyldigheter inrättats som grundar sig på att notarius publicus medverkar på två områden, samtidigt som en rangordning med avseende på avtalsparternas utövande av deras respektive rättigheter fastställs. Enligt ungersk lagstiftning kan en bank som, såsom i förevarande fall, har ingått ett avtal om hypotekslån med en enskild och som vänt sig till notarius publicus för att erhålla en bestyrkt handling som innehåller gäldenärens åtagandeförklaring, och för det fall att gäldenären underlåter att fullgöra avtalet av notarius publicus [16] begära att den inför en verkställighetsanteckning i handlingen. Med andra ord kan banken enligt lag begära att notarius

14 — C–472/11EU:C:2013:88.

15 — C–472/11EU:C:2013:88.

16 — Under förhandlingen anfördes att det när omständigheterna så kräver enligt den ungerska lagstiftningen är tillåtet att två olika notarius publicus medverkar, den första för att upprätta den bestyrkta handlingen och den andra för att utfärda verkställighetsanteckningen.

publicus på grundval av de uppgifter som banken tillhandahållit inleder ett formellt riktigt verkställighetsförfarande avseende avtalet, utan att det krävs att talan väcks vid domstol för detta ändamål. Gäldenären kan först i andra hand vända sig till notarius publicus med begäran om att en på så sätt utfärdad verkställighetsanteckning ska ogiltigförklaras.

44. 23/C § i lagen om verkställighetsförfaranden vid domstol som har samma innehåll som 112 § i lagen om notarius publicus innehåller en förteckning över de skyldigheter som åligger notarius publicus i samband med införandet av verkställighetsanteckningen i den bestyrkta handling som denne upprättat. I dessa bestämmelser anges att notarius publicus kan införa en verkställighetsanteckning i handlingen om de fyra villkor som anges där är uppfyllda. Handlingen ska innehålla ett åtagande att tillhandahålla en prestation och en motprestation, namnet på den berättigade och den förpliktigade parten, förpliktelsens föremål och belopp samt grunden för förpliktelsen, och slutligen hur och inom vilken tid förpliktelsen ska fullgöras.

45. Såsom den ungerska regeringen har anfört är den kontroll som utförs av notarius publicus på grundval av de handlingar som upprättats av den part som begärt att en verkställighetsanteckning ska utfärdas rent formell. Notarius publicus har framför allt ingen skyldighet att på eget initiativ bedöma huruvida villkoren i det avtal som ska verkställas med tillämpning av den bestyrkta handlingen är oskäliga, även om den förfogar över alla de faktiska och rättsliga omständigheter som krävs för att göra en sådan bedömning.

46. Enligt den ungerska lagstiftningen kan notarius publicus därefter ogiltigförklara [17] den verkställighetsanteckning som införts i en handling på begäran av gäldenären. Anteckningen ska ogiltigförklaras om den har utfärdats i strid med lagen. Den notarius publicus som beslutar om verkställighet får när som helst återkalla förordnandet om verkställighet eller ogiltigförklara verkställighetsanteckningen. Detta kan ske på begäran av en part, på grundval av utlåtande från den tjänsteman som ansvarar för verkställigheten eller ex officio.

47. Den ungerska regeringen har i detta avseende anfört att syftet med detta förfarande endast var att möjliggöra en laglighetsprövning av förfarandet för utfärdande av en verkställighetsanteckning, det vill säga en prövning av huruvida de formella krav som anges i punkt 13 i förevarande förslag till avgörande hade iakttagits. Notarius publicus har visserligen ingen möjlighet att kontrollera de olika avtalsvillkoren vid utfärdandet av verkställighetsanteckningen, men den kan inte heller utöva en sådan kontroll vid förfarandet för ogiltigförklaring av nämnda verkställighetsanteckning.

48. Det är mot bakgrund av vad som anförts ovan klart att de två tolkningsfrågor som den hänskjutande domstolen framställt aktualiserar en och samma fråga som huvudsakligen avser de befogenheter som notarius publicus har tilldelats i fråga om verkställighetsförklaring av en avtalsenlig skyldighet, i förevarande fall ett hypotekslån, och att dessa följaktligen ska prövas tillsammans.

49. För att kunna ge den hänskjutande domstolen ett användbart svar på de två tolkningsfrågorna ska det utöver domen i målet Banif Plus Bank som uttryckligen anförts av den hänskjutande domstolen i dess andra fråga [18] inledningsvis erinras om huvuddragen i EU-domstolens relevanta rättspraxis avseende direktiv 93/13, framför allt artiklarna 6.1 och 7.1 i nämnda direktiv.

17 — 211 och 224/A §§ i lagen om verkställighetsförfaranden vid domstol.

18 — C–472/11, EU:C:2013:88, punkt 17.

2. Domstolens definition av grundläggande krav som följer av direktiv 93/13

50. Enligt artikel 38 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan) ska en hög nivå i fråga om konsumentskydd tryggas i unionens politik. Detta är bindande även med avseende på genomförandet av direktiv 93/13.[19] Domstolen har också slagit fast att den nationella domstolen vid genomförandet av unionsrätten emellertid även ska iaktta kraven på ett effektivt domstolsskydd för de rättigheter som enskilda har enligt unionsrätten, såsom detta domstolsskydd har slagits fast i artikel 47 i stadgan.[20] Detta skydd måste gälla såväl fastställandet av vilka domstolar som är behöriga att pröva en talan som grundar sig på unionsrätten som fastställandet av de processuella reglerna för väckandet av en sådan talan.[21]

51. Enligt domstolens fasta praxis grundar sig det genom direktiv 93/13 införda skyddssystemet på tanken att konsumenten befinner sig i underläge i förhållande till näringsidkaren, i fråga om såväl förhandlingsposition som informationsnivå, vilket medför att konsumenten godkänner villkor som näringsidkaren har utformat i förväg, utan att kunna påverka villkorens innehåll.[22]

52. I artikel 6.1 i direktiv 93/13 föreskrivs följaktligen att oskäliga villkor inte är bindande för konsumenten.

53. Domstolen har vid upprepade tillfällen slagit fast att lagrummet utgör en tvingande bestämmelse som har till syfte att ersätta den formella jämvikt mellan avtalsparternas rättigheter och skyldigheter som följer av avtalet med en verklig jämvikt, så att parterna blir jämbördiga.[23]

54. Domstolen har härav bland annat vid flera tillfällen dragit slutsatsen att de nationella domstolarna – då de har kännedom om de faktiska och rättsliga omständigheter som därvid krävs – är skyldiga att ex officio pröva huruvida ett avtalsvillkor som omfattas av tillämpningsområdet för direktivet 93/13 är oskäligt och därigenom kompensera för obalansen mellan konsumenten och näringsidkaren,[24] eftersom det föreligger en inte obetydlig risk för att konsumenten, bland annat på grund av okunnighet, inte gör gällande att det villkor som han ställs inför är oskäligt.[25]

55. EU-domstolen har framför allt slagit fast att den nationella domstolen är skyldig att ex officio vidta åtgärder för bevisupptagning för att fastställa huruvida ett villkor faller inom tillämpningsområdet för direktiv 93/13 och, om så är fallet, ex officio bedöma huruvida ett sådant villkor eventuellt är oskäligt.[26] Den har även anfört att en nationell domstol som finner att något av avtalsvillkoren är oskäligt dessutom är skyldig att dra alla slutsatser därav enligt nationell lagstiftning utan att vänta på

19 — Se bland annat dom Pohotovosť (C-470/12, EU:C:2014:101, punkt 52), och dom Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, punkt 47).

20 — Se dom Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88, punkt 29), dom Sánchez Morcillo och Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, punkt 35), och dom Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, punkt 47).

21 — Se dom Alassini m.fl. (C-317/08–C-320/08, EU:C:2010:146, punkt 49) och dom Sánchez Morcillo och Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, punkt 35).

22 — Se bland annat dom Océano Grupo Editorial och Salvat Editores (C-240/98–C-244/98, EU:C:2000:346, punkt 25), dom Mostaza Claro (C-168/05, EU:C:2006:675, punkt 25), dom Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, punkt 44), dom Barclays Bank (C-280/13, EU:C:2014:279, punkt 32), dom Sánchez Morcillo och Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, punkt 22), samt dom Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, punkt 48).

23 — Se bland annat dom Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, punkt 40) och dom Sánchez Morcillo och Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, punkt 23).

24 — Se bland annat dom Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, punkt 46), dom Barclays Bank (C-280/13, EU:C:2014:279, punkt 34) och dom Sánchez Morcillo och Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, punkt 24), samt beslutet Banco Popular Español och Banco de Valencia (C-537/12 och C-116/13, EU:C:2013:759, punkt 41).

25 — Se dom Océano Grupo Editorial och Salvat Editores (C-240/98–C-244/98, EU:C:2000:346, punkt 26).

26 — Se dom VB Pénzügyi Lízing (C-137/08, EU:C:2010:659, punkterna 49–56), med avseende på en prorogationsklausul om exklusiv lokal behörighet i det avtal som är aktuellt i tvisten, se även dom Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, punkt 44) och dom Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88, punkt 24).

att konsumenten framställer ett yrkande i detta avseende, under förutsättning att den kontradiktoriska principen iakttas,[27] för att på så sätt försäkra sig om att villkoret inte är bindande för konsumenten. Den nationella domstolen är därvid även skyldig att pröva om avtalet kan bestå utan detta villkor, och denna prövning ska i princip göras utifrån objektiva kriterier.[28]

56. Det ska i detta sammanhang påpekas att den fråga som domstolen i domen i målet Banif Plus Bank,[29] till vilken den hänskjutande domstolen uttryckligen hänvisat i den andra tolkningsfrågan, hade att bedöma bland annat var huruvida artiklarna 6.1 och 7.1 i direktivet ska tolkas så, att de utgör hinder för eller, tvärtom, tillåter att en nationell domstol som ex officio har fastställt att ett avtalsvillkor är oskäligt underrättar parterna om att den funnit att en ogiltighetsgrund är för handen och bereder dem tillfälle att yttra sig i denna fråga.

57. Domstolen fann i den domen att artiklarna 6.1 och 7.1 i direktivet ska tolkas så, att en nationell domstol som ex officio har konstaterat att ett avtalsvillkor är oskäligt inte är skyldig, för att kunna dra slutsatserna av detta, att invänta att konsumenten, efter att ha informerats om sina rättigheter, framställer ett yrkande om att nämnda villkor ska ogiltigförklaras. Domstolen tillade emellertid att den nationella domstol som ex officio har konstaterat att ett avtalsvillkor är oskäligt enligt den kontradiktoriska principen som huvudregel är skyldig att underrätta parterna om detta och bereda dem tillfälle att i ett kontradiktoriskt förfarande yttra sig däröver i enlighet med de nationella processuella bestämmelserna.[30]

58. Domstolen har slutligen förklarat att direktiv 93/13 ska tolkas så, att det utgör hinder för en sådan lagstiftning i en medlemsstat, som innebär att samtidigt som det inom ramen för utsökningsförfarandet inte finns någon möjlighet att till grund för en invändning åberopa att ett avtalsvillkor som legat till grund för en exekutionstitel är oskäligt, får den domstol som dömer i målet om fastställelse, och som är behörig att pröva huruvida ett sådant avtalsvillkor är oskäligt, inte förordna om säkerhetsåtgärder, som till exempel inhibition av exekutionsförfarandet i fråga, när ett sådant förordnande behövs för att säkerställa att domstolens slutliga avgörande får full verkan.[31]

59. Direktivet utgör även hinder för en nationell lagstiftning som inte tillåter den domstol som ska pröva en ansökan om verkställighet att i ett förfarande för utmätning av intecknad egendom förordna om säkerhetsåtgärder, som bland annat inställande av verkställighet, för att säkerställa att det slutliga avgörandet från den domstol som ska bedöma fastställelsetalan, och som är behörig att bedöma huruvida detta villkor är oskäligt, får full verkan.[32]

60. Enligt en lika fast praxis från domstolen följer för övrigt att i avsaknad av harmonisering i unionsrätten av de nationella mekanismerna för exekutiva åtgärder, ska – enligt principen om medlemsstaternas processuella autonomi – sådana bestämmelser föreskrivas i den inhemska rättsordningen i varje medlemsstat. Dessa bestämmelser får emellertid varken vara mindre förmånliga än de som reglerar liknande nationella situationer (likvärdighetsprincipen) eller medföra att det i

27 — Se dom Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88, punkterna 17–36).

28 — Se dom Jőrös (C-397/11, EU:C:2013:340, punkt 48).

29 — C-472/11, EU:C:2013:88, punkt 17.

30 — Se punkterna 17–36.

31 — Se dom Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, punkterna 49–64) och dom Barclays Bank (C-280/13, EU:C:2014:279, punkt 36).

32 — Se beslut Banco Popular Español och Banco de Valencia (C-537/12 och C-116/13, EU:C:2013:759, punkt 60) och dom Sánchez Morcillo och Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, punkt 28).

praktiken blir omöjligt eller orimligt svårt att utöva rättigheter som följer av unionsrätten (effektivitetsprincipen).[33] Domstolen har även förklarat att de nationella verkställighetsförfarandena måste uppfylla de krav som uppställs i domstolens praxis enligt vilken den nationella domstolen ex officio ska bedöma huruvida ett avtalsvillkor på vilket direktiv 93/13 är tillämpligt är oskäligt.[34]

61. Domstolen slog i detta sammanhang fast att frågan huruvida en nationell processuell regel medför att det blir omöjligt eller orimligt svårt att tillämpa unionsrätten måste bedömas med beaktande av den ställning som regeln har i förfarandet som helhet, dess förlopp och dess särdrag vid de olika nationella instanserna,[35] varvid de särdrag som kännetecknar det förfarande som enligt nationell rätt ska följas när det gäller förhållandet mellan näringsidkare och konsumenter inte kan påverka det rättsliga skydd som konsumenten ska åtnjuta enligt bestämmelserna i direktiv 93/13.[36]

62. Det är mot bakgrund av ovannämnda principer som utfärdandet av en verkställighetsanteckning i målet vid den nationella domstolen ska undersökas i dess juridiska sammanhang.

3. Svaren på tolkningsfrågorna

63. Det ska mot bakgrund av de tillämpliga bestämmelserna i förevarande mål påpekas att det problem som ligger till grund för de två tolkningsfrågor som framställts av den hänskjutande domstolen är att det enligt den ungerska lagstiftningen är möjligt att begära att notarius publicus förklarar att en skyldighet enligt ett avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument, såsom hypotekslånet i målet vid den nationella domstolen, kan verkställas, utan att det i förväg vid behov ex officio och med iakttagande av principerna för ett kontradiktoriskt förfarande, har prövats huruvida avtalsvillkoren eventuellt är oskäliga, oberoende av befintliga rättsmedel som gör det möjligt att vända sig mot avtalet eller dess verkställighet. En eventuell efterföljande begäran om ogiltigförklaring av verkställighetsanteckningen regleras i samma lagstiftning.

64. Såväl gäldenärens som kommissionens huvudargument är att denna möjlighet att inleda ett förfarande för verkställighet av ett avtal utgör ett åsidosättande av domstolens praxis avseende direktiv 93/13 som anförts ovan, häribland domen i målet Banif Plus Bank.[37] Den omständigheten att införandet av en verkställighetsanteckning av notarius publicus i en bestyrkt handling som innehåller ett avtal har liknande verkningar som ett domstolsavgörande innebär nödvändigtvis att ovannämnda rättspraxis ska tillämpas fullt ut på notarius publicus medverkan. Notarius publicus är således skyldig att på eget initiativ ta upp frågan om avtalsvillkoren eventuellt är oskäliga och bereda parterna tillfälle att diskutera frågan i en kontradiktorisk process.

65. Vid denna tolkning av domstolens praxis har emellertid bortsetts från en grundläggande aspekt, nämligen att sistnämnda praxis specifikt avser den roll som den nationella domstol som har att utöva sin funktion har och således strikt avser den dömande verksamheten. I denna rättspraxis utgås från att den domstol vid vilken talan väckts, innan en avtalsenlig skyldighet förklaras verkställbar, vid behov på

33 — Se dom Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, punkt 50), dom Pohotovosť (C-470/12, EU:C:2014:101, punkt 46), dom Barclays Bank (C-280/13, EU:C:2014:279, punkt 37), , dom Sánchez Morcillo och Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, punkt 31) (C-169/14, EU:C:2014:2099, punkt 31) och dom Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, punkt 50), samt beslut Banco Popular Español och Banco de Valencia (C-537/12 och C-116/13, EU:C:2013:759, punkt 45)

34 — Se dom Pohotovosť (C-470/12, EU:C:2014:101, punkt 51) och dom Sánchez Morcillo och Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, punkt 24).

35 — Se dom Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León (C-413/12, EU:C:2013:800, punkt 34) och dom Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, punkt 52).

36 — Se dom Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, punkt 55), dom Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, punkt 62), och dom Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, punkt 53).

37 — C-472/11, EU:C:2013:88.

eget initiativ, då den har kännedom om de rättsliga och faktiska omständigheter som därvid krävs, kan pröva huruvida avtalsklausulerna eventuellt är oskäliga, höra parterna i detta avseende och i förekommande fall dra de slutsatser som krävs och ogiltigförklara de oskäliga villkoren eller motsätta sig verkställighet ”på sätt som närmare stadgas i deras nationella rätt”. [38]

66. Möjligheten att utvidga rätten att utöva befogenheter som är direkt hänförliga till den dömande verksamheten till att omfatta notarius publicus – i en sådan situation där notarius publicus enligt en nationell lagstiftning har behörighet att införa en verkställighetsanteckning i en bestyrkt handling som innehåller ett avtal och därefter ogiltigförklara denna – stöter på svårigheter som i praktiken är oövervinnliga till följd av att den dömande verksamheten utövas med monopol.

67. Direktiv 93/13 kan, såsom detta har tolkats av domstolen, nämligen inte medföra att medlemsstaterna åläggs att genomföra en ändring av notarius publicus funktion som är av sådan omfattning att denne till följd därav ska inleda ett kontradiktoriskt förfarande mellan parterna i avtalet enligt vilket det ankommer på denne att fastställa huruvida ett avtalsvillkor är oskäligt och eventuellt ogiltigförklara detta.

68. Mot denna bakgrund anser jag, med förbehåll för vissa preciseringar, att de två tolkningsfrågor som den hänskjutande domstolen har ställt, såsom dessa omformulerats i punkterna 40 och 41 i förevarande förslag till avgörande, enbart kan besvaras nekande.

69. Först och främst ska direktiv 93/13 tolkas så att det i princip inte utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken notarius publicus obestridligen får införa en verkställighetsanteckning i en bestyrkt handling som innehåller ett avtal utan att det i förväg ex officio vid behov prövats huruvida avtalsvillkoren eventuellt är oskäliga.

70. Såsom kommissionen anfört under förhandlingen möjliggör det förenklade verkställighetsförfarandet i målet vid den nationella domstolen visserligen i förekommande fall för en näringsidkare att i första hand få notarius publicus att förklara att en avtalsenlig skyldighet är verkställbar, utan att det krävs att ett kontradiktoriskt förfarande först har genomförts. Den konsument som önskar invända häremot måste således antingen väcka talan för att bestrida avtalets giltighet eller väcka talan om hinder för verkställighet eller begränsning av verkställigheten enligt 369 § i civilprocesslagen.

71. Det kan inte enbart på grundval av den omständigheten att notarius publicus enligt den nationella lagstiftningen inte har skyldighet att på eget initiativ vid införandet av en verkställighetsanteckning i en bestyrkt handling avseende ett avtal mellan en näringsidkare och en konsument pröva huruvida avtalsvillkoren i avtalet är oskäliga och med iakttagande av principen om ett kontradiktoriskt förfarande dra slutsatser härav, fastslås att den ungerska lagstiftningen strider mot direktiv 93/13. Detta gäller för övrigt under förutsättning att konsumenten säkerställs ett effektivt domstolsskydd.

72. Direktiv 93/13 anses inte vara tillräcklig grund för att utgöra hinder för medlemsstaternas principiella behörighet att ge notarius publicus befogenhet att införa en verkställighetsanteckning i en bestyrkt handling avseende ett avtal. Det är inte heller möjligt att utvidga det mandat som domstolen tilldelats enligt direktiv 93/13, såsom detta tolkats av EU-domstolen, till att omfatta notarius publicus.

73. Såsom redan anförts grundar sig all relevant rättspraxis från domstolen avseende de nationella domstolarnas särskilda ansvar vid genomförandet av direktiv 93/13, och framför allt behovet av att möjliggöra för dem att på eget initiativ bedöma huruvida avtalsvillkoren i ett avtal är oskäliga, på antagandet att en av parterna i avtalet i ett tidigare skede väckt talan vid nationell domstol.

38 — Se bland annat dom Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, punkt 58) och dom Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88, punkterna 25 och 27).

74. Såsom den tyska regeringen i huvudsak har gjort gällande kan varken direktiv 93/13 eller domstolens fasta praxis tolkas så att medlemsstaterna måste föreskriva en lagstadgad skyldighet för notarius publicus att träda i de nationella domstolarnas ställe för att med iakttagande av det kontradiktoriska förfarandet pröva huruvida villkoren i ett avtal som återfinns i de bestyrkta handlingar som upprättas av notarius publicus är oskäliga, eller i större utsträckning, ändra sina civilprocessrättsliga regler på så sätt att notarius publicus ges befogenhet att uppväga total passivitet hos en konsument som inte utnyttjat sin rätt att väcka talan.

75. Direktiv 93/13 ska i överensstämmelse med vad som anförts ovan och med avseende på den andra tolkningsfrågan även tolkas så att det inte utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken en konsument inte kan ansöka om att den verkställighetsanteckning som införts i en bestyrkt handling avseende ett avtal med en näringsidkare ska ogiltigförklaras med hänvisning till att det inte i förväg prövats huruvida avtalsvillkoren är oskäliga.

76. Det är lika svårt att enbart mot bakgrund av direktiv 93/13 ålägga notarius publicus en skyldighet att i slutet av ett kontradiktoriskt förfarande, vid införandet av en verkställighetsanteckning i en bestyrkt handling avseende ett avtal, yttra sig över förekomsten av oskäliga villkor, som att ålägga notarius publicus denna skyldighet i ett förfarande för ogiltigförklaring av nämnda anteckning. I det avseendet räcker det således att hänvisa till de överväganden som angetts ovan i punkterna 69–74 i förevarande förslag till avgörande.

77. Mot bakgrund av vad som anförts ovan är det för att kunna ge ett lämpligt svar på den hänskjutande domstolens frågor, som både är användbart för sistnämnda och förenligt med andan i direktiv 93/13, såsom denna tolkats av domstolen, inte tillräckligt att enbart ange att den aktuella lagstiftningen i princip är förenlig med unionsrätten. Det är tvärtom nödvändigt att framföra några ”invändningar” som till stor del kan härledas från domstolens rättspraxis. Vid preciseringen av dessa ska de skyldigheter som åligger såväl notarius publicus som de nationella domstolarna betonas mot bakgrund av det specifika målet att skydda konsumenter som eftersträvas i direktiv 93/13, och, i större utsträckning, de krav som följer av rätten till ett effektivt rättsmedel i den mening som avses i artikel 47 i stadgan.

78. Vad först och främst gäller notarius publicus framgår av den hänskjutande domstolens förklaringar och de skriftliga och muntliga yttranden som lämnats till domstolen att i lagen om notarius publicus – vilken betonar betydelsen av dess roll att förhindra tvister och minskningen av domstolarnas arbetsbörda – definieras i artikel 1 i allmänna ordalag deras skyldigheter. Framför allt ankommer det på notarius publicus att bistå parterna med upplysningar och därmed säkerställa att de får lika möjligheter då de utövar sina rättigheter och fullgör sina förpliktelser.

79. I artikel 3.1 i lagen om notarius publicus anges dessutom att ”notarius publicus kan vägra att lämna sitt bistånd om den anser att detta inte är förenligt med dess skyldigheter och dess stöd har begärts i samband med en rättslig transaktion som strider mot lag eller som är ägnad att kringgå sistnämnda eller vars syfte är förbjudet eller utgör missbruk.” I artikel 3.2 i lagen om notarius publicus anges vidare att ”när notarius publicus under förfarandet konstaterar att det finns en omständighet som ger upphov till tvivel, utan att det finns anledning för notarius publicus att neka sitt biträde, är notarius publicus skyldig att uppmärksamma parterna på nämnda omständighet och ange denna skriftligen. Om parten invänder mot denna omständighet ska notarius publicus neka att ge sitt biträde.”

80. Notarius publicus har således vid upprättandet av bestyrkta handlingar avseende ett avtal med avseende på de skyldigheter som åligger medlemsstaterna enligt artikel 7.1 i direktiv 93/13 enligt vilken de ska föreskriva lämpliga och effektiva medel för att hindra fortsatt användning av oskäliga villkor i avtal som näringsidkare sluter med konsumenter ett särskilt ansvar att underrätta och upplysa konsumenter.

81. I en sådan situation som den som är aktuell i målet vid den nationella domstolen ska notarius publicus vid upprättande av en bestyrkt handling avseende ett avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument ytterst noggrant inte enbart underrätta konsumenten om de eventuellt oskäliga avtalsvillkor som notarius publicus upptäckt, utan även upplysa konsumenten om den befogenhet som den har enligt lag att inom en viss tidsfrist införa en verkställighetsanteckning i nämnda handling och enbart på grundval av en formell prövning eventuellt besluta om att ogiltigförklara denna, och om följderna av införandet, bland annat vad gäller förfarandet.

82. I förevarande fall framgår av det ovan anförda att notarius publicus enligt den ungerska lagstiftningen vid upprättandet av en bestyrkt handling avseende ett avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument är berättigad att förhindra att de oskäliga avtalsvillkoren tillämpas och i vart fall, framför allt om det föreligger tvivel om huruvida ett avtalsvillkor är oskäligt, kan underrätta parterna härom, framför allt konsumenten som i förekommande fall kan utnyttja sin rätt att väcka talan vid den behöriga nationella domstolen.

83. De allmänna bestämmelserna i lagen om notarius publicus kan således i princip bidra till att kraven i artikel 7.1 i direktiv 93/13 uppfylls genom att ålägga medlemsstaterna att föreskriva lämpliga och effektiva medel för att hindra fortsatt användning av oskäliga villkor i avtal som näringsidkare sluter med konsumenter. Den hänskjutande domstolen är emellertid ensam behörig att tolka den nationella rätten, bedöma förhållandena i målet vid den nationella domstolen och i förekommande fall dra konsekvenser därav.

84. Vad gäller domstolarna ska det erinras om att det ankommer på medlemsstaterna att säkerställa ett effektivt domstolsskydd för konsumenter genom att ge dem möjlighet att väcka talan mot själva avtalet och/eller mot dess verkställighet, som inte är villkorad av bland annat frister, som medför att det i praktiken blir omöjligt eller orimligt svårt att utöva de rättigheter som garanteras genom direktiv 93/13 [39] inom ramen för vilka domstolen, då den har kännedom om alla de faktiska och rättsliga omständigheter som härvid krävs, vid behov på eget initiativ bör kunna pröva huruvida avtalsvillkoren i avtalet är oskäliga och med iakttagande av den kontradiktoriska principen dra konsekvenser härav under de villkor som fastställs i den nationella rätten, i enlighet med domstolens rättspraxis.

85. I förevarande fall framgår av de förklaringar som lämnats såväl av den hänskjutande domstolen som av den ungerska regeringen att en konsument enligt den ungerska lagstiftingen dels kan väcka talan för att bestrida giltigheten av avtalet, dels inleda ett förfarande om hinder för verkställighet eller begränsning av verkställigheten enligt 369 § i civilprocesslagen. Konsumenten kan inom ramen för sistnämnda förfarande dessutom, såsom kommissionen anfört, ansöka om uppskov med verkställigheten av det avtal som ligger till grund för att notarius publicus utfärdat en verkställighetsanteckning.

86. Konsumenten kan således inledningsvis när som helst, såväl före som efter det att en verkställighetsanteckning utfärdats, väcka talan vid en nationell domstol för att bestrida giltigheten av avtalet på grundval av vilket den bestyrkta handling som försetts med en verkställighetsanteckning upprättats.

87. Konsumenten kan när verkställighetsanteckningen utfärdats, utan hinder av ovannämnda möjlighet att ansöka om ogiltigförklaring av verkställighetsanteckningen, därefter inleda ett förfarande om hinder för verkställighet eller begränsning av verkställigheten enligt 369 § i civilprocesslagen inom ramen för vilket den kan göra gällande att avtalet är ogiltigt och ansöka om uppskjutande av verkställigheten enligt 370 § i civilprocesslagen.

39 — Avseende frågan om preklusionsfrister se generaladvokaten Szpunars förslag till avgörande i målet BBVA (C-8/14, EU:C:2015:321).

88. Det är inom ramen för dessa förfaranden som all relevant praxis från domstolen som anförts i punkterna 51–62 i förevarande förslag till avgörande ska tillämpas fullt ut. Det är särskilt viktigt att inom ramen för ett sådant förfarande som det som föreskrivs i 369 § och 370 § i civilprocesslagen beakta kraven i nämnda rättspraxis, eftersom den förstnämnda av dessa bestämmelser innehåller en uttömmande uppräkning av de skäl som gör det möjligt att ansöka om att verkställigheten som inletts när notarius publicus infört en verkställighetsanteckning i en bestyrkt handling avseende ett avtal ska vägras eller begränsas. Som skäl anges inte att avtalsvillkor eventuellt är oskäliga.

89. Mot bakgrund av vad som anförts ovan föreslår jag följaktligen att domstolen besvarar de två frågorna från den hänskjutande domstolen enligt följande. Artiklarna 6 och 7 i direktiv 93/13 ska tolkas så, att de i princip inte utgör hinder mot en nationell lagstiftning som den i målet vid den nationella domstolen enligt vilken den notarius publicus som har upprättat en formellt riktig handling avseende ett avtal mellan en näringsidkare och en konsument kan inleda ett verkställighetsförfarande avseende avtalet mot den konsument som underlåtit att fullgöra sina förpliktelser, antingen genom att införa en verkställighetsanteckning i nämnda handling eller genom att vägra att ogiltigförklara denna, utan att det vare sig i det ena eller andra skedet, prövats huruvida avtalsvillkoren är oskäliga.

90. Det ankommer emellertid på notarius publicus att när den upprättar en sådan bestyrkt handling upplysa konsumenten om eventuellt oskäliga avtalsvillkor som den upptäckt och om den behörighet som den tilldelats enligt lag att inleda ett verkställighetsförfarande avseende avtalet enbart på grundval av en formell prövning, och de konsekvenser som följer därav, bland annat med avseende på förfarandet.

91. Samma direktiv utgör däremot hinder mot en nationell lagstiftning som innebär att en nationell domstol, oberoende av den typ av förfarande inom ramen för vilket talan väckts , inte på eget initiativ, med iakttagande av den kontradiktoriska principen, kan pröva huruvida avtalsvillkoren är oskäliga då den har kännedom om alla de faktiska och rättsliga omständigheter som härvid krävs och dra slutsatser därav.

V – **Förslag till avgörande**

92. Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår jag att domstolen besvarar de två tolkningsfrågor som har ställts av Fővárosi Törvényszék på följande sätt:

Artiklarna 6 och 7 i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal ska tolkas så, att de i princip inte utgör hinder mot en nationell lagstiftning som den i målet vid den nationella domstolen enligt vilken den notarius publicus som har upprättat en formellt riktig handling avseende ett avtal mellan en näringsidkare och en konsument kan inleda ett verkställighetsförfarande avseende avtalet mot den konsument som underlåtit att fullgöra sina förpliktelser, antingen genom att införa en verkställighetsanteckning i nämnda handling eller genom att vägra att ogiltigförklara denna, utan att det vare sig i det ena eller andra skedet, prövats huruvida avtalsvillkoren är oskäliga.

Det ankommer emellertid på notarius publicus att när den upprättar en sådan bestyrkt handling upplysa konsumenten om eventuellt oskäliga avtalsvillkor som den upptäckt och om den behörighet som den tilldelats enligt lag att inleda ett verkställighetsförfarande avseende avtalet enbart på grundval av en formell prövning, och de konsekvenser som följer därav, bland annat med avseende på förfarandet.

Samma direktiv utgör däremot hinder mot en nationell lagstiftning som innebär att en nationell domstol, oberoende av den typ av förfarande inom ramen för vilket talan väckts , inte på eget initiativ, med iakttagande av den kontradiktoriska principen, kan pröva huruvida avtalsvillkoren är oskäliga då den har kännedom om alla de faktiska eller rättsliga omständigheter som härvid krävs och dra slutsatser därav.